

NORLAM

THE NORWEGIAN MISSION OF RULE OF LAW ADVISERS TO MOLDOVA

MISIUNEA NORVEGIANĂ DE EXPERTI PENTRU PROMOVAREA SUPREMAȚIEI LEGII ÎN MOLDOVA
50, Vasile Alecsandri str., MD 2012, Chisinau, Moldova
Phones: (+373-22) 27 43 30, 83 81 92, 83 81 93, Fax: (+373-22) 27 43 30

Sistemul de drept al Norvegiei, activitatea Comisiei de Apel și rolul precedentului judiciar în dreptul norvegian

Karin M. Bruzelius

Judecător, Curtea Supremă din Norvegia

I Cuvânt înainte

Inițial am fost rugată să descriu aplicarea precedentului judiciar în dreptul norvegian, însă ulterior, la solicitare, tematica a fost extinsă urmând să includă și chestiunea admisibilității apelurilor la Curtea Supremă de Justiție. Pentru a fi posibilă abordarea acestor două aspecte specificate mai sus, am considerat necesar de a face o prezentare introductivă a structurii instanțelor de judecată și a dreptului norvegian. M-am gândit că ați putea, de asemenea, fi interesați de procedura de numire a judecătorilor și de măsurile de asigurare a disciplinei în rândurile judecătorilor din Norvegia. De sigur, la finele prezentării mele sunt dispusă să vă pun la dispoziție orice altă informație pe care ați dori s-o cunoașteți.

II Structura instanțelor de judecată

Sistemul judiciar al Norvegiei este format din trei nivele de instanțe de judecată care examinează atât cauzele civile, cât și cele penale. La primul nivel există 68/67 de judecătorii de district, fiecare pentru o zonă geografică separată. La nivelul următor există șase curți de apel – fiecare responsabilă pentru o zonă geografică separată și la nivelul cel mai înalt se poziționează Curtea Supremă.

Sistemul judiciar nu cuprinde judecătorii specializate pe contencios administrativ. Cauzele ce țin de contenciosul administrativ sunt examinate de instanțe de judecată ordinare. Judecătoriile din Norvegia sunt abilitate să stabilească dacă hotărârile Guvernului corespund legii. În general, asemenea cauze sunt considerate civile, iar instanțele trebuie să decidă dacă hotărârea atacată în contencios administrativ este sau nu întemeiată.

Toate instanțele judecătorești norvegiene sunt abilitate să stabilească dacă hotărârile Guvernului corespund legii și dacă legislația adoptată de Parlament este constituțională sau contravine tratatelor și convențiilor internaționale.

Toate cauzele civile, precum și cele penale, sunt inițiate la nivelul judecătoriei de district. Deciziile/hotărârile judecătoriilor de district sunt contestate la curțile de apel și, de acolo – la Curtea Supremă. Cu toate acestea, există o posibilitate limitată de a solicita permisiunea de a contesta o hotărâre a judecătoriei de district direct la Curtea Supremă. O atare permisiune – cunoscută, de asemenea, sub denumirea de permisiune pentru apel – nu este acordată foarte des, decât dacă apar întrebări de natură mai generală, de exemplu, dacă legislația a fost adoptată cu încălcarea Constituției, sau implică întrebări privind compatibilitatea normelor legale cu prevederile convențiilor privind drepturile omului ratificate de Norvegia.

În Norvegia sunt foarte puține instanțe judecătorești specializate. Structura generală a instanțelor de judecată cuprinde judecătorii specializate pe consolidarea fondului funciar. În plus, anumite probleme de ordin administrativ sunt soluționate într-un mod semi-judiciar de către organele administrative. Validitatea deciziilor acestor organe poate fi contestată în instanța de judecată. Cu excepția deciziilor judecătoriei asistenței sociale, unde cererea de apel se depune la Curtea de Apel, toate cauzele sunt inițiate la nivelul judecătoriilor de district.

III. Procedura de numire în funcție a judecătorilor în Norvegia

Pentru numirea în funcție a judecătorilor există anumite condiții imperative: pot fi numiți judecători doar cetățenii norvegieni cu drept de vot; judecătorii trebuie să fie licențiați în drept cu nota medie zece sau nouă, și mai există și o cerință de vârstă (30 de

ani pentru judecătorii Curții Supreme de Justiție și 25 de ani – pentru alți judecători); de asemenea, judecătorii trebuie să fie asigurați financiar.

Un principiu care stă la baza numirii judecătorilor în funcție îl constituie spectrul larg de experiențe de muncă pe care ar trebui să-l reprezinte. Prin urmare, judecătorii sunt recrutați din diferite funcții din cadrul administrației publice, autorităților locale, organelor procuraturii, companiilor juridice private, universități, etc. Un alt principiu de bază este că judecătorul trebuie să dea dovadă de un grad înalt de profesionalism. La evaluarea candidaților, un accent sporit este pus pe notele obținute la examenele de la facultatea de drept, precum și pe alți indicatori ai profesionalismului.

Principiile date se aplică atât pentru recrutarea judecătorilor Curții Supreme de Justiție, cât și a judecătorilor pentru instanțele judecătorești ierarhic inferioare. Se consideră foarte important ca în cadrul Curții Supreme de Justiție să fie reprezentanți cu experiență din diferite domenii juridice.

Regele numește în funcție judecătorii urmând procedura stabilită de lege. Locurile vacante sunt făcute publice, iar persoanele interesate urmează să depună un dosar de aplicare. Comisia de numiri, compusă din trei judecători, un avocat, un avocat reprezentând sectorul public și doi nespecialiști, evaluează candidații și prezintă Ministrului Justiției o recomandare scrisă. Înainte de a-și prezenta recomandarea, Comisia de numiri organizează interviuri, colectează informații și solicită opinia președintelui instanței de judecată respective.

De regulă, Comisia de numiri recomandă trei candidați - dacă este posibil - pentru fiecare post vacant și își motivează alegerea. Dacă Ministrul dorește ca să fie numită o persoană care nu a fost inclusă în lista Comisiei de numiri, acesta urmează să solicite opinia Comisiei de numiri despre persoana respectivă.

Procedura este deschisă pentru public: numele candidaților sunt făcute publice; recomandarea Comisiei de numiri se plasează pe Internet (nu și motivarea recomandării), precum și însuși faptul numirii în funcție.

Comisia de numiri este împuternicită să numească în funcție judecători temporari pentru judecătoriile districtuale și curțile de apel, când durata numirii în funcție constituie mai puțin de un an. Regele dispune alte numiri temporare în funcție.

Procedura de recrutare nu presupune vreo examinare. Nici o autoritate publică alta decât Regele și Comisia de numiri nu este în drept să numească în funcție judecători.

Totodată, pentru judecători nu este prevăzut nici un termen de probă, iar numirea în funcție a acestora nu este limitată în timp. Limita de vârstă constituie 70 de ani. Însă, dat fiind faptul că judecătorii sunt incluși în sistemul național de pensionare, ei au dreptul să se pensioneze de la vârsta de 67 ani.

Constituția norvegiană nu prevede expres faptul că judecătorii sunt independenți. Cu toate acestea, principiul independenței justiției rămâne să fie principiul fundamental în Constituția norvegiană, bazată pe principiul separării puterilor în stat. De asemenea, principiul dat este prevăzut expres în Secțiunea 55 a Legii cu privire la instanțele judecătorești, care prevede că „judecătorul este independent în exercitarea atribuțiilor sale profesionale”. Este interzisă orice implicare din partea altor judecători sau a terților. În principiu, unica modalitate de a influența examinarea și hotărârea pronunțată pe un dosar o constituie căile de atac.

IV Administrarea instanțelor de judecată

Pentru a asigura independența instanțelor de judecată, administrarea acestora este realizată prin intermediul Organului de Administrare a Judecătorilor – un organ separat de Ministerul Justiției și organele de poliție. Organul de Administrare a Judecătorilor este condus de un colegiu compus din nouă membri: doi aleși de Parlament, trei judecători, un judecător de la judecătoria specializată pe consolidarea fondului funciar, un angajat al instanțelor de judecată și 2 avocați numiți de Rege.

Organul de Administrare a Judecătorilor prezintă propunerea de buget. Însă, bugetul instanțelor de judecată este parte a bugetului Ministerului Justiției și a organelor de poliție și face parte din propunerea anuală națională de buget a Ministerului.

Parlamentul este acela care alocă fondurile necesare prin adoptarea bugetului. Finanțarea influențează activitatea instanțelor de judecată.

Organul de Administrare a Judecătoriilor reprezintă organul de bază de susținere a instanțelor de judecată și se află în serviciul acestora. Organul de Administrare a Judecătoriilor este responsabil pentru perfecționarea și instruirea continuă a judecătorilor. Sunt organizate seminare, cursuri, lecții și sejururi educaționale, precum și se asigură finanțarea programelor locale și regionale de instruire.

Organul de Administrare a Judecătoriilor este, de asemenea, responsabil pentru organizarea a cinci cursuri de instruire destinate judecătorilor recent numiți în funcție. Cursurile de instruire se axează pe teme cum sunt etica, lucrul cu mijloacele de informare în masă, psihologia martorilor și aspecte specifice din cadrul legislației procedurale și penale. Cursurile de instruire în cauză sunt obligatorii, iar durata fiecărui curs constituie patru zile.

V Aspecte de ordin disciplinar

Părțile, martorii, învinuiții sau avocații, care s-au confruntat cu un pretins comportament necuviincios al judecătorului în cadrul exercitării de către acesta a atribuțiilor sale de serviciu, pot depune o plângere împotriva judecătorului la Comisia de Supraveghere a Judecătorilor. Comisia reprezintă un organ separat, administrativ, colegial compus din șase membri: doi reprezentanți ai publicului, doi judecători simpli, un judecător de la judecătoria specializată pe consolidarea fondului funciar și un avocat – toți numiți de Guvern. Dacă se constată o abatere disciplinară, Comisia poate reacționa cu o critică oficială în forma unei „critici sau avertizări”, ultima reprezentând o măsură mai severă. Deciziile Comisiei sunt făcute publice pe Internet. Comisia publică anual propriul său raport.

Mai mult, pentru comportamentul său necuviincios judecătorul poate fi supus urmăririi penale în conformitate cu prevederile Codului Penal. Potrivit Articolului 22 din Constituție, în urma examinării cauzei și pronunțării hotărârii, judecătorul poate fi doar eliberat din funcție sau transferat într-o altă funcție decât cea de judecător. Judecătorul poate fi supus răspunderii pentru prejudiciile cauzate de înfăptuirea necorespunzătoare a

justiției. Pentru judecătorii de la Curtea Supremă Constituția prevede o procedură specială.

VI Sistemul de drept norvegian

Sistemul de drept norvegian își are originea în vechile tradiții nordice, fiind influențat, însă, pe parcursul anilor de gândirea germană/austriacă/franceză și de dreptul anglo-saxon. Pe parcursul secolului trecut țările nordice au contribuit substanțial la elaborarea legislației din domeniul dreptului civil, și cred că aici este vorba de un sistem de drept nordic. Cu toate acestea, există niște diferențe considerabile între cele cinci țări, în special, când este vorba de norme procedurale. În domeniul dat țările nordice de est și de vest au tradiții diferite. Același lucru este aplicabil pentru dreptul administrativ.

În țările nordice, în mod tradițional, legislația a fost elaborată cu caracter general și la aplicarea unei norme legale faptelor unei cauze instanțele de judecată, pe lângă formularea prevederilor legale aplicabile, studază și lucrările pregătitoare ale Parlamentului și Guvernului, precum și deciziile anterioare, în care Curtea Supremă a aplicat aceleași norme legale, însă în alte circumstanțe de fapt. Procesul de scriere juridică este, de asemenea, utilizat în calitate de un instrument de stabilire a conținutului normei legale aplicabile într-o anumită cauză. După cum vedeți, instrumentele primare aplicate în munca de interpretare a judecătorului sunt: modul de formulare a prevederii, lucrările pregătitoare, deciziile anterioare care interpretează prevederile – așa-numitele precedente.

Cred că este corect să menționez faptul că judecătorii din Norvegia au o abordare dinamică față de interpretarea prevederilor legale. Prevederile legale deseori au fost interpretate prin prisma necesităților curente. În anumite domenii, prin intermediul hotărârilor lor, instanțele de judecată, de asemenea, au contribuit la elaborarea unor legi noi. Un astfel de domeniu îl constituie delictele civile și, în special, introducerea răspunderii severe.

VII. Activitatea Curții Supreme

1. Descrierea generală

Curtea Supremă din Norvegia își desfășoară activitatea sub *patru* forme instituționale diferite. Activitatea zilnică se desfășoară în *complete* alcătuite din cinci judecători. Cauze importante care vizează compatibilitatea actelor normative cu prevederile Constituției sau ale convențiilor internaționale, obligatorii pentru legislația națională, urmează a fi examinate, potrivit Legii cu privire la litigii, de *Plenul Curții Supreme*. În loc de ședință plenară Curtea Supremă poate examina o cauză în *Marea Cameră* alcătuită din 11 judecători. Forma dată, introdusă în 2008, a fost utilizată, în special, în legătură cu cauzele care vizau compatibilitatea normelor legale cu obligațiile care rezultau din convențiile internaționale pentru protecția drepturilor omului, care au fost făcute parte a legislației naționale. În cele din urmă, *Comisia de Apel a Curții Supreme*, compusă din trei judecători, care își desfășoară activitatea pe bază de rotație, are sarcina de bază de a se pronunța asupra apelurilor depuse împotriva încheierilor interlocutorii, precum și de a examina apelurile împotriva hotărârilor în vederea permiterii sau refuzului de a permite judecarea apelului.

Cu excepția Comisiei de Apel, Curtea Supremă se pronunță în privința tuturor cauzelor după audierea argumentelor verbale aduse de avocați din numele părților la proces. Procedura în Comisia de Apel este scrisă. Cred că Curtea Supremă din Norvegia este una deosebită, dat fiind timpul acordat ședințelor verbale în cauzele în care s-a permis judecarea apelului. De regulă, ședințele completelor, în care sunt audiate argumentele, au loc de patru ori pe săptămână. Pe parcursul unei săptămâni obișnuite completele pot examina diferite cauze, de exemplu, dacă decizia autorităților fiscale urmează a fi menținută sau casată, dacă vânzătorul unei case este responsabil în fața cumpărătorului pentru defectele casei, dacă instanțele de judecată ierarhic inferioare au interpretat corect prevederea Codului Penal și dacă pedeapsa aplicată de Curtea de Apel trebuie sau nu modificată. După cum se vede din exemplele de mai sus, Curtea Supremă examinează o mare varietate de cauze – în Norvegia nu există o astfel de instituție cum ar fi Curtea Supremă specializată. În general, în Norvegia nu sunt judecători specializați. Judecătorii examinează toate tipurile de dosare care urmează fi soluționate de instanțele de judecată.

Țin de asemenea să specific că Curtea Supremă niciodată nu se pronunță asupra vinovăției persoanei în săvârșirea unei infracțiuni. Ultima instanță în acest sens este Curtea de Apel. Cu toate acestea, Curtea Supremă poate să caseze hotărârea Curții de

Apel și să remită cauza spre rejudecare, dacă Curtea Supremă constată că cauza a fost judecată în baza interpretării eronate a normelor legale sau dacă au fost încălcate normele procedurale.

Funcția de bază a Curții Supreme este să contribuie la clarificarea și asigurarea uniformității legislației existente și, într-o oarecare măsură, la elaborarea legislației. De aici reiese că justiția individuală trebuie să fie înfăptuită în curțile de apel, fapt care, în opinia mea, fundamentează cele două aspecte importante ale activității Curții Supreme: „selectarea dosarelor” de către Comisia de Apel și sarcina de a elabora „precedente”.

Înainte de a mă focusa pe aceste două aspecte, țin să Vă prezint câteva cifre: în 2009 Comisia de Apel a procesat 482 de apeluri împotriva hotărârilor și 478 de apeluri împotriva încheierilor interlocutorii și deciziilor *în cauze civile* (în total 960) și 410 apeluri împotriva hotărârilor și 644 apeluri împotriva încheierilor interlocutorii și deciziilor *în cauze penale* (în total 1054). În același an, Curtea Supremă a examinat în total 60 dosare civile și 77 dosare penale. De aici rezultă că permisiunea pentru apel – deus împotriva hotărârilor – a fost acordată în 12% din numărul dosarelor civile și în 17% din numărul dosarelor penale. Chiar dacă ponderea poate varia, cred că cifrele date ne arată foarte clar care este impactul Comisiei de Apel asupra volumului de muncă al Curții Supreme.

2. *Comisia de Apel*

În activitatea Comisiei de Apel participă toți judecătorii pe bază de rotație (grafice pentru cinci săptămâni). După cum am menționat mai sus, procedura în Comisia de Apel este scrisă. Trei judecători se pronunță asupra fiecărui dosar, cu toate că Comisia este compusă, de regulă, din patru sau cinci membri.

Sarcina Comisiei este de a se pronunța asupra apelurilor împotriva încheierilor interlocutorii și a deciziilor, despre care nu voi spune mai mult, cu excepția faptului că în unele cazuri Comisia decide că apelurile urmează a fi examinate de un complet și hotărârea urmează a fi luată după o ședință verbală.

Cea de-a doua sarcină a Comisiei este, după cum a fost menționat, admisibilitatea examinării apelului. În acest context, sarcina Curții Supreme – definită de legiuitori, de a asigura uniformitatea legislației, de a explica legislația și de a elabora legislația, prezintă o importanță majoră de rând cu faptul că sarcina instanței date nu este de a înfăptui justiția individuală.

Prevederile legale privind admisibilitatea examinării apelului de către Curtea Supremă sunt expuse foarte succint în Codul de procedură penală și Legea cu privire la litigii.

Secțiunea 30-4 din Legea cu privire la litigii prevede:

„Secțiunea 30-4 Admisibilitatea examinării apelului

(1) Apelul depus împotriva hotărârilor nu poate fi examinat fără a fi admisibil. Apelul se admite doar dacă vizează probleme ale căror importanță depășește obiectul cauzei curente sau dacă acesta prezintă importanță din alte motive.

(2) Decizia de admisibilitate a apelului se pronunță în privința fiecărei cereri de apel. Admisibilitatea poate fi limitată la solicitări specifice sau motive specifice din cererea de apel, inclusiv la erorile depistate la aplicarea legii, procedurii sau la faptele care fundamentează hotărârea.

(3) Admisibilitatea de a examina apelul se acordă de Comisia de Apel a Curții Supreme printr-o decizie. Decizia de a refuza examinarea apelului sau de a acorda o admisibilitate limitată trebuie să fie unanimă”.

Prevederea din Secțiunea 323 din Codul de procedură penală este similară. Pentru a fi admisă examinarea apelului, acesta trebuie să vizeze probleme care depășesc obiectul dosarului sau trebuie să existe alte motive care condiționează examinarea apelului de Curtea Supremă.

Membrii Comisiei Apel examinează hotărârile emise de instanțele de judecată ierarhic inferioare, argumentele invocate în apel de către apelant, precum și argumentele celeilalte părți.

De regulă, apelantul încearcă să demonstreze că hotărârea se bazează pe o înțelegere eronată a prevederilor legale aplicabile sau că a fost încălcată procedura, însă, poate, de asemenea, să pledeze că Curtea de Apel a administrat greșit probele. În dosare penale apelul, de regulă, vizează sentința (durata sau tipul).

Pentru a veni în ajutor Comisiei de Apel unul din cei 17 referenți care activează pentru Curtea Supremă și, în special, Comisia de Apel, întocmește o notă informativă care cuprinde descrierea circumstanțelor de fapt ale cauzei, istoria procedurală a dosarului, argumentele invocate de către părți și comentariile pe marginea argumentelor vizate. În nota informativă referenții descrie deciziile precedente ale Curții Supreme emise în cauze similare, precum și literatura juridică aplicabilă. Judecătorii adaugă comentariile proprii la remarcile din nota informativă și se axează pe chestiunea dacă apelul, în opinia lor, abordează probleme în privința cărora există necesitatea ca Curtea Supremă să se expună, cu scopul de a îndruma instanțele de judecată ierarhic inferioare în procesul de examinare a cauzelor similare. Sarcina de a admite sau refuza examinarea apelului este, deseori, foarte dificilă.

Decizia de a declara examinarea apelului inadmisibilă trebuie să fie *unanimă*. Dacă unul din cei trei judecători consideră admisibilă examinarea apelului, apelul va fi examinat de Curtea Supremă. Admisibilitatea apelului poate fi parțială, de exemplu dacă anumite argumente sunt respinse, iar altele admise.

Dosarele sunt repartizate egal – și automat - judecătorilor care lucrează în Comisia de Apel.

Fără posibilitatea de a selecta dosarele în privința cărora să se expună asupra admisibilității, Curtea Supremă din Norvegia nu ar putea să-și îndeplinească atribuțiile în raport cu alte instanțe de judecată.

3. Determinarea și aplicarea precedentului judiciar în Norvegia

Hotărârile emise de Curtea Supremă, fie de un complet din cinci judecători, de Marea Cameră sau Plen, sunt considerate de către instanțele judecătorești ierarhic inferioare, precum și, în mare măsură, de Curtea Supremă drept precedente. Același lucru se aplică și în privința deciziilor motivate ale Comisiei de Apel pronunțate în cauzele ce vizează încheierile interlocutorii sau alte decizii ale Curții de Apel.

Din câte știu, nu există nici un act normativ care ar determina statutul deciziilor Curții Supreme de precedente care urmează a fi luate în considerație de instanțele ierarhic

inferioare. Doctrina și practica aplicării precedentelor au o istorie lungă. Într-o lege din 1925 privind modificarea legislației vizând Høyesterett – care nu mai este în vigoare – a existat prevederea bazată pe presupunerea că Curtea Supremă, de regulă, se ghidează de deciziile sale anterioare și că este împuternicită să anuleze aceleași decizii. Cu toate acestea, legea nu a constituit o bază pentru obligația de conformare sau împuternicirea de anulare, și nici nu a limitat competența Curții Supreme de a-și trasa limite pentru competența sa de anulare a hotărârilor, adică, competența Curții de a crea doctrina precedentului adresată sie însăși. Însă, legea din 1925 prevedea că completul Curții Supreme poate cere ca o cauză să fie examinată în ședință plenară când doi sau mai mulți membri ai completului compus din cinci judecători doresc să anuleze decizia anterioară a Curții Supreme. Prevederea dată a fost exclusă când cu ani în urma au fost adoptate norme procedurale noi. După părerea mea, întregul concept de precedent se bazează pe puterea Curții Supreme de a casa hotărârile emise de instanțele de judecată ierarhic inferioare care nu se conformează deciziilor anterioare ale Curții Supreme – efect vertical; iar cât privește Curtea Supremă, chiar dacă ședințele au loc în complete compuse din cinci judecători sau în Comisia de Apel, Curtea reprezintă un tot întreg.

Conținutul doctrinei constă în faptul că hotărârile Curții Supreme sunt obligatorii pentru instanțele de judecată ierarhic inferioare în măsura în care Curtea Supremă s-a pronunțat în privința interpretării și aplicabilității prevederilor legale într-o hotărâre/decizie emisă într-o cauză în care circumstanțele de fapt sunt similare. Faptul că Curtea Supremă este organul suprem din țară abilitat prin Constituție să se pronunțe ultima în privința unei cauze, poate să explice motivul din care instanțele ierarhic inferioare se consideră legate de hotărârile/deciziile Curții Supreme.

În mod similar, Curtea Supremă își urmează propria interpretare a legii în cauzele ulterioare. Aceasta se explică prin faptul că Curtea este privită ca un tot întreg, chiar dacă majoritatea cauzelor sunt examinate de un complet din cinci judecători sau de Comisia de Apel compusă din trei judecători. Țin să menționez că există totuși o ierarhie: completul din cinci judecători deseori nu se consideră obligat să se conformeze unei decizii a Comisiei de Apel. În același mod, Marea Cameră sau Plenul pot să nu ia în considerație precedentul emis de complet. De sigur, putem vorbi și despre hotărâri mai slabe sau mai puternice ale Curții Supreme. Dacă o decizie nu a fost luată cu

unanimitate de voturi, aceasta poate fi ignorată în cauze ulterioare similare sau problema poate fi diferențiată în cauza nouă pentru a limita impactul hotărârii precedente.

Mai mult, există o diferență între concluziile dintr-o hotărâre care sunt necesare pentru a permite instanței de judecată să soluționeze o cauză (regulă obligatorie deseori numită *ratio decidendi*) și concluziile care nu sunt necesare în acest sens (*obiter dicta*). Doar *ratio decidendi* sunt obligatorii, pe când raționamentele *obiter* pot fi considerate ca având, cel puțin, un impact persuasiv asupra cauzelor ulterioare.

Înainte de a continua, țin să accentuez că, după părerea mea, doctrina precedentului presupune ca hotărârile și deciziile Curții Supreme să fie motivate și aduse la cunoștința/puse la dispoziția instanțelor de judecată ierarhic inferioare, precum și a mediului juridic și societății civile, fiind publicate fie pe suport de hârtie sau prin utilizarea unei baze de date.

Hotărârile emise de Curtea Supremă, precum și de instanțele de judecată ierarhic inferioare, trebuie să fie motivate. Codul de procedură penală și Legea cu privire la litigii prevăd expres obligația dată. Foarte des motivarea Curții Supreme este prea detaliată în ceea ce privește explicarea motivului din care Curtea a considerat că o normă legală trebuie să fie interpretată într-un anumit fel și a modului în care Curtea a aplicat norma dată circumstanțelor de fapt din cauza examinată.

Judecătorii norvegieni își pregătesc/scriu singuri hotărârile/deciziile. Hotărârea Curții de Apel reprezintă o motivare colectivă a rezultatului final al ședinței de judecată, cu excepția cazurilor când unul dintre judecători dorește să-și exprime dezacordul. Pe de altă parte, hotărârea Curții Supreme este scrisă la persoana întâi, iar alți judecători din acel complet/Marea Cameră/Plen se pot alătura, își pot exprima dezacordul sau opinia separată. Astfel, punctul de vedere separat al unui judecător care a participat la examinarea cauzei întotdeauna va fi cunoscut. În unele cazuri poate fi vorba de o divizare de 3 la 2. Situații similare pot avea loc și în cauzele examinate de Plen și Marea Cameră.

Vorbind la general, chiar o hotărâre votată de trei judecători pro și doi contra va fi considerată obligatorie pentru instanțele de judecată ierarhic inferioare în cauzele din

care rezultă același probleme. Obligativitatea unor astfel de hotărâri pentru Curtea Supremă în cauze similare ulterioare este o altă întrebare.

Precedentele sunt aplicate și discutate în cadrul comunității juridice în diferite moduri, atât în cadrul opiniilor juridice, cât și în literatura de specialitate. De regulă, instanțele de judecată fac referință în hotărârile lor la hotărârile/deciziile Curții Supreme, specificând unde acestea pot fi găsite în Monitorul Juridic. Acolo, de cele mai multe ori, se face referință la anul, pagina și aliniatul unde poate fi găsită hotărârea aplicată de instanța de judecată. De asemenea, hotărârile sau deciziile Curții Supreme conțin referințe la hotărâri anterioare.

La examinarea unui apel de Curtea Supremă, avocații urmează să facă referință în argumentarea lor la toate deciziile anterioare relevante emise de Curtea Supremă și să demonstreze măsura în care acestea sunt sau nu sunt decisive. În instanțele de judecată ierarhic inferioare este suficient ca avocații să facă referință doar la cele mai importante hotărâri, sarcina judecătorului fiind să determine legea aplicabilă.

Desigur, Curtea Supremă norvegiană poate să dispună neaplicarea precedentului. Acest lucru poate avea loc într-un mod deschis, însoțit de explicarea motivului din care acum problema urmează a fi soluționată altfel sau ignorând faptul că există un precedent. În unele cazuri se aplică tehnica delimitării.

Avantajul de bază care rezultă din aplicarea precedentelor este că cauzele similare sunt – sperăm – soluționate în același mod în diferite jurisdicții din țară; că interpretând legislația instanțele de judecată ierarhic inferioare sunt călăuzite; și că Curtea Supremă nu trebuie să revină asupra acelorași probleme de interpretare ori de câte ori este necesar.

VIII Impactul convențiilor privind apărarea drepturilor omului asupra dreptului norvegian

Aș vrea să-mi finalizez prezentarea cu discutarea impactului pe care l-au avut anumite convenții privind apărarea drepturilor omului, ratificate de Norvegia, asupra activității

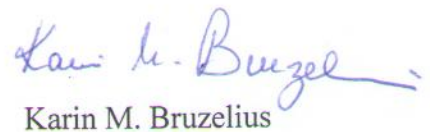
Curții Supreme – și a instanțelor de judecată ierarhic inferioare – în decursul ultimului deceniu.

Norvegia a ratificat majoritatea convențiilor existente privind apărarea drepturilor omului, precum și a acceptat sistemul de depunere a cererilor al Convenției Europene, și Pactul ONU cu privire la drepturile civile și politice. Convenția Europeană a fost ratificată la începutul anului 1954, iar Pactul ONU și protocolul său adițional – în anii 1970. Norvegia este o țară cu sistem dualist și orice obligații internaționale trebuie să fie transferate – într-un mod sau altul – în dreptul național/local. Cred că este just să menționez că tratatele au avut un impact minor asupra activității instanțelor de judecată până în anii 1990, iar până în anul 2000 acestea încă nu constituiau un factor dominant. Lucrurile s-au schimbat în 1999, când Parlamentul Norvegiei a adoptat o lege care a acordat anumitor convenții enumerate privind protecția drepturilor omului statut de lege norvegiană, instanțele de judecată fiind împuternicite să nu ia în considerație legislația norvegiană dacă au constatat că aceasta ar contraveni obligațiilor de a proteja drepturile omului. De atunci, instanțele de judecată din Norvegia și, în special, Curtea Supremă, au petrecut mult timp interpretând obligațiile din domeniul drepturilor omului pentru a călăuzi instanțele de judecată ierarhic inferioare în activitatea lor. Astfel, impactul obligațiilor noastre din domeniul drepturilor omului asupra multor norme legale norvegiene a fost destul de semnificativ.

Deseori, formulările din convențiile privind apărarea drepturilor omului sunt prea generale, iar organele instituite pentru a se pronunța în privința cererilor individuale au adoptat o abordare dinamică față de interpretarea obligațiilor impuse statelor membri. Cu toate că organele date urmează regulile prevăzute în articolele 31 și 32 ale Tratatului de la Viena, o atenție deosebită este acordată scopului convențiilor din domeniul drepturilor omului – protecția individului. Organele sus-menționate aplică propria interpretare a termenilor utilizați în Convenție. Mai mult, acestea aplică precedentele stabilite prin hotărârile anterioare, deseori determinând astfel niște norme de drept mai generale.

Instanțele de judecată din Norvegia au fost împuternicite să aplice normele convențiilor în cauzele examinate de instanțele de judecată naționale în același mod în care aceste norme ar fi fost aplicate de organul instituit pentru executarea obligațiilor prevăzute de

convenții. Este cea mai dificilă sarcină, dat fiind faptul că în cazul Convenției Europene pentru Drepturile Omului suntem nevoiți să studiem deciziile Curții de la Strasbourg nu doar în limba engleză, ci și în limba franceză. În ceea ce privește Pactul ONU, Comentariile Generale emise de Comisia ONU pentru Drepturile Omului reprezintă un document care ne vine în ajutor. Este o sarcină foarte dificilă pentru instanțele de judecată să aplice prevederile convențiilor din domeniul drepturilor omului la situațiile specifice pentru țară, însă cel mai important este că sarcina dată trebuie să fie îndeplinită la nivel național pentru a micșora volumul de lucru al organelor instituite pentru executarea obligațiilor prevăzute de convenții.

Karin M. Bruzelius

Judecător, Curtea Supremă din Norvegia